

1 Melyek a házasság felbontásának feltételei?

A bolgár jog a házasság felbontásának a következő módozatait ismeri el:

megegyezésen alapuló bontás a családjogi törvénykönyv (*Semeen kodeks*) 50. és 51. cikke alapján;

bontás kérelemre, a házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlása esetében a családjogi kódex 49. cikke alapján;

nem vétkességen alapuló bontás kérelemre, a házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlása esetében a házastársak megállapodása alapján a családjogi kódex 49. cikkének (4) bekezdése szerint;

A megegyezésen alapuló bontás során a házastársak közös kérelmet nyújtanak be a kerületi bírósághoz (*rayonen sad*), amellyel beteresztik a családjogi kódex 50. cikke szerinti megállapodásukat. Ebben a megállapodásban a házastársaknak rendezniük kell a gyermekek lakóhelyével, a szülői jogok gyakorlásával, a gyermekekkel való kapcsolattartással és a gyermekek tartásával, a házastársi közös lakás használatával, a házastársi tartással és a családnév használatával kapcsolatos kérdéseket. Az egyezséget a bíróságnak kell jóváhagynia annak ellenőrzését követően, hogy a gyermekek érdekei védelemben részesülnek-e. Ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a megállapodás hiányos vagy a gyermekek érdekei nem részesülnek megfelelő védelemben, a bíróság határidőt tűz ki a hiánypótlásra. Ha a hiánypótlás határidőre nem történik meg, a bíróság a házasság felbontása iránti kérelmet elutasítja.

A házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlása miatti, kérelemre történő felbontása esetében a kérelmet az egyik házastárs nyújtja be. A kérelmet az alperes lakóhelye szerint illetékes kerületi bíróság (*rayonen sad*) bírálja el. A bíróságnak hivatalból döntenie kell a házasság megromlása tekintetében fennálló vétkességről, valamint a szülői jogok gyakorlása, a házasságból született gyermekekkel való kapcsolattartás és a gyermekek tartása, a vagyonmegosztás, a házastársi közös lakás használata, házastársi tartás és a férj vezetéknevének használata kérdésében. Ezek a szabályok érvényesülnek, ha a felek nem kötöttek házassági vagyonjogi megállapodást, amely a házasság felbontása esetére rendezi a fent említett kérdéseket.

A házasság kérelemre történő felbontása esetében a házastársak kijelenthetik, hogy egyezséget kötöttek, amely magában foglalja a szülői jogok gyakorlása, a házasságból született gyermekekkel való kapcsolattartás és a gyermekek tartása, a vagyonmegosztás, a házastársi közös lakás használata, a házastársi tartás és a férj vezetéknevének használata kérdésében történő megállapodást. A bíróság a vétkesség kérdésében csak akkor dönt, ha azt legalább az egyik fél kifejezetten kéri, ettől függetlenül köteles vizsgálni, hogy a házasság felbontásának oka, nevezetesen annak súlyos és helyrehozhatatlan megromlása fennáll-e.

2 Melyek a házasság felbontásának jogalapjai?

Megegyezésen alapuló bontás esetében:

A házasság megegyezésen alapuló felbontásának alapja a házastársak azon nyilatkozata, hogy a házasság felbontása tekintetében megingathatatlan megegyezésre jutottak. A bíróság nem vizsgálja, hogy a házastársakat milyen okok indították a házasság felbontására.

A házasság kérelemre történő felbontása esetében:

A házasság kérelemre történő felbontásának alapja a házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlása. A házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlásának fogalmát a jogszabályok nem határozzák meg. A jogelmélet és a Legfelsőbb Semmitőszék (*Varhoven kasatsionen sad*) értelmező ítélezési gyakorlata szerint a házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlásáról akkor van szó, amikor a házassági kötelék formálisan létezik, de annak a közérkölc és jog szerinti tartalma teljes egészében kiüresedett. A házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlása objektív helyzet, amelynek fennállását esetenként kell meghatározni. Bármely bizonyítási eszköz elfogadott, a tanúvallomást is ideértve. A jog nem támaszt abszolút előfeltételeket a házasság súlyos és helyrehozhatatlan megromlása tekintetében. Az ítélezési gyakorlat azonban kialakított egy – nem tételes – listát: házasságtörés, hosszabb ideig tartó tényleges különélés, alkoholizmus és más toxikus anyagok használata, fizikai és lelki erőszak, valamint a család tartós elhanyagolása. Az új családjogi kódex már nem követeli meg a bíróságtól, hogy hivatalból döntsön a házasság megromlásával kapcsolatos vétkesség kérdésében, kivéve, ha ezt legalább az egyik fél kifejezetten kérte. Megegyezés hiányában azonban a vétkesség szerepe döntő jelentőségű a szülői jogok gyakorlásával, a házasságból született gyermekekkel való kapcsolattartással és a gyermekek tartásával, valamint a házastársi közös lakás használatával kapcsolatos kérdések eldöntése során.

3 Melyek a házasság felbontásának jogkövetkezményei

3.1 a házasfelek közötti személyi jogi jogviszonyra (pl. a vezetéknevre) vonatkozóan?

A házasság felbontása után a bíróság visszaállíthatja a házastársak házasságtörés előtti névhasználatát.

3.2 a házasfelek vagyonának megosztására vonatkozóan?

Az új családjogi kódex több különféle tulajdonjogi rendszert szabályoz a házastársak házasság alatti vagyonjogi viszonyaira vonatkozóan: a törvényes házassági vagyonjogi rendszert; a törvényes vagyonelkülönítő rendszert és a szerződéses rendszert.

1. A házassági vagyonjogi rendszer a házasság alatt szerzett valamennyi vagyontárgy osztatlan közös tulajdonát jelenti, a készpénzbetéteket is beleértve. Ha a szerzéshez mindkét házastárs hozzájárult, a vagyontárgyaknak mindkét házastárs a tulajdonosa, függetlenül attól, hogy kinek a neve alatt szerezték azokat. A házastársak közös szerzése megvalósulhat pénzübeli befektetés és munka, gyermekgondozás és házimunka révén is. A közös hozzájárulást az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell.

Mindegyik házastárs különvagyonát képezik a házasságtörés előtt szerzett vagyontárgyak, valamint a házasság ideje alatt örökölt és ajándékba kapott vagyontárgyak. A házasság ideje alatt a házastárs által szokásos személyes használatra vagy a szakma gyakorlásához szerzett ingóságok különvagyonát alkotnak.

A házasság felbontását követően a házastársi közös vagyon rendes vagyonná válik.

2. Vagyonelkülönítő rendszer:

A házastársak által a házasság időtartama alatt szerzett jogok az adott házastárs különvagyonába kerülnek, de a házasság felbontásakor mindegyik házastárs jogosult a másik házastárs által a házasság ideje szerzett jogok értékének azon hányadára, amilyen mértékig ahhoz a kérelmező házastárs munkával, saját pénzével, gyermekgondozással, házimunkával vagy egyéb módon hozzájárult. A családi szükségletek kielégítésének költségeit a házastársak közösen fedezik; a házastársak közösen felelnek a családi szükségletek kielégítése érdekében vállalt kötelezettségekért.

3. Szerződéses rendszer;

Az új családjogi kódex értelmében a házastársak házassági vagyoni jogi megállapodást köthetnek, ami a bolgár jogban új lehetőség. A házastársak a házassági vagyoni jogi megállapodást a házasság megkötése előtt vagy annak ideje alatt is megkötethetik. A házassági vagyoni jogi megállapodás a felek közötti vagyonmegosztási rendelkezésekre korlátozódik, ilyenek például a felek házasság ideje alatt szerzett ingatlanokkal kapcsolatos jogai; a felek azon ingatlanokhoz kapcsolódó jogai, amelyek a házasságkötés előtt a tulajdonukban álltak; a tulajdon kezelésének és elidegenítésének módja (a házastársi közös lakást is beleértve); a kiadások és kötelezettségek felek közötti megosztása; a házasság felbontása esetében a tulajdonjogi jogkövetkezmények; a házastársi tartás a házasság ideje alatt és a házasság felbontása esetében, valamint a házasságból született gyermekek tartása. Nem megengedettek az olyan rendelkezések, amelyek az egyik fél házasságkötés előtt szerzett vagyonát a házassági vagyoni közösségbe utalják. A házassági vagyoni jogi megállapodásba nem foglalhatóak bele a halál előtti időszakra vonatkozó rendelkezések, azon rendelkezések kivételével, amelyek tárgya a házasság megszűnése esetén az egyes házastársak részesedése a megegyezés szerinti házassági vagyoni közösségbe tartozó vagyonban. A törvényes házassági vagyoni rendszer irányadó minden olyan vagyoni viszonyra, amelyet a házassági vagyoni jogi megállapodás nem rendez.

A házastársak által választott rendszertől függetlenül az általános rendszer vonatkozik a házastársi közös lakás elidegenítésére, azaz amennyiben a házastársi közös lakás az egyik házastárs különvagyonára, úgy az elidegenítéshez a másik házastárs hozzájárulása is szükséges, kivéve, ha van a közös vagy külön tulajdonukban álló másik otthonuk. Megegyezés hiányában az elidegenítés a kerületi bíróság engedélyével történhet, ha bizonyított, hogy a rendelkezés a kiskorú gyermekekre és a családra nem káros. A házasság felbontásakor, ha a házastársi közös lakást a két házastárs elkülönítve nem használhatja, a bíróság a használat jogát az egyik házastársnak ítéli, amennyiben az illető ezt kérte, és erre rászorul. Amennyiben vannak a házasságból született kiskorú gyermekek, a bíróság hivatalból dönt a házastársi közös lakás használatáról, és e jogok gyakorlásának időtartamára a használat jogát annak a házastársnak ítélheti, akinek a szülői jogok gyakorlását ítéli.

A házasság felbontása után a korábbi házastársak között megszűnik a törvényes öröklési jogviszony, és elveszítik a halál előtti időszakra szóló megállapodásokból eredő összes előnyt. A házasság felbontása után a házassággal kapcsolatban vagy annak időtartama alatt az egyik házastárs vagy közeli hozzátartozói által a másik házastársnak adott jelentős értékű ajándék visszakövetelhető, amennyiben ez nem ütközik a közkerülésbe. A visszakövetelés iránti kérelmet a házasság felbontása után legfeljebb egy évig lehet benyújtani.

A törvényes házassági vagyoni rendszer irányadó, amennyiben a házasságban nem választottak vagyoni viszonyait szabályozó rendszert, illetve kiskorúak, vagy korlátozottan cselekvőképes személyek. A választott vagyoni rendszer a házastársi vagyoni viszonyok nyilvántartásában kerül rögzítésre. A házasság ideje alatt a vagyoni rendszer módosítható. A módosítás az előbb említett nyilvántartás mellett feljegyzésre kerül a polgári házasságkötések nyilvántartásában. A házassági vagyoni jogi megállapodásokat és az irányadó törvényes vagyoni rendszert rögzítik a nyilvántartó ügynökség által vezetett központi elektronikus nyilvántartásban. A nyilvántartás nyilvánosan elérhető. A törvényes házassági vagyoni rendszer irányadó, ha az egyik vagy mindkét házastárs harmadik személlyel köt ügyletet, és a vagyoni jogi rendszer a nyilvántartásban nem került rögzítésre.

3.3 a házasság kiskorú gyermekeire vonatkozóan?

A bolgár jogalkotásban bevett jogi szakkifejezés a „szülői jogok gyakorlása”.

A bíróság a házasságot felbontó határozatában kötelezően rendelkezik a szülői jogok gyakorlásával, a házasságból született gyermekekkel való kapcsolattartással és a gyermekek tartásával, valamint a házastársi közös lakás használatával kapcsolatos kérdésekről. Ennek során a bíróság figyelembe veszi a gyermekek érdekeit. A bíróság dönt arról, hogy melyik házastárs gyakorolja a szülői jogokat, és megállapítja a jogok gyakorlásával, a gyermekek és a szülők közötti kapcsolattartással és a gyermekek tartásával kapcsolatos intézkedéseket. Ennek meghatározásakor, hogy a szülői jogokat melyik szülő gyakorolja, a bíróság értékeli a gyermekek érdekeivel kapcsolatos valamennyi körülményt, meghallgatja a szülők véleményét, valamint a gyermekek véleményét is, ha azok a 10. életévüket már betöltötték.

3.4 a másik házastárs felé fennálló tartásdíj-fizetési kötelezettségre vonatkozóan?

A családjogi kódex 83. cikke értelmében tartás csak annak a házastársnak ítélhető meg, aki a házasság felbontásában nem vétkes. A tartás a házasság megszűnését követően legfeljebb három évig fizetendő, kivéve, ha a felek ennél hosszabb időszakban állapodtak meg. A bíróság ezt az időtartamot meghosszabbíthatja, ha a tartásban részesülő volt házastárs különösen nehéz helyzetben van és a másik házastárs különösebb nehézség nélkül képes a tartás megfizetésére. A volt házastárs tartásra vonatkozó joga az újbóli házasságkötéssel megszűnik. A gyakorlatban rendkívül ritkák az olyan esetek, amikor a volt házastársnak tartást ítélnék meg, illetve őt tartás fizetésére kötelezik.

4 Mít jelent a gyakorlatban a „különválás” jogi fogalma?

A hatályos bolgár jog a különválás intézményét nem ismeri.

Az ítélkezési gyakorlatban a tényleges különválás azt jelenti, hogy a házastársak nem élnek együtt, és a háztartásuk sem közös. Ennek jelentése nem azonos a különválás jelentésével.

5 Melyek a különválás feltételei?

Lásd a 4. kérdést.

6 Melyek a különválás jogkövetkezményei?

Lásd a 4. kérdést.

7 Mít jelent a gyakorlatban a „házasság érvénytelenítésének” jogi fogalma?

A bolgár jog szerint az érvénytelenítés a házasság megszüntetésének egyik eszköze. Az érvénytelenített házasság az érvényes házasság minden joghatásával rendelkezik mindaddig, amíg azt bírósági eljárásban meg nem szüntetik. A házasság érvénytelenítése csak bírósági eljárásban történhet: a házasság érvénytelenségére mindaddig nem lehet hivatkozni, amíg azt bíróság ki nem mondja.

8 Melyek a házasság érvénytelenítésének feltételei?

A házasság érvénytelenítésének feltétele, hogy az egyik házastárs:

a házasságkötés időpontjában nem töltötte be a 18. életévét;

más személy házastársa;

cselekvőképtelenségét megállapították, vagy olyan mentális betegségben vagy elmebeli károsodásban szenved, amely alapján a cselekvőképtelenség megállapítható;

olyan betegségben szenved, amely a gyermekek vagy a másik házastárs életét vagy egészségét súlyosan veszélyezteti, kivéve, ha a betegség csak a másik házastársat veszélyezteti és a házastárs erről tudomással bír;

a másik házastársnak egyenes ági felmenője vagy leszármazója;

a másik házastárs testvére, unokatestvére vagy más oldalági rokona a negyedik fokig bezárólag;

a másik házastárs örökbefogadó szülője vagy örökbefogadott gyermeke;

a házasságot az ő vagy családja életét, egészségét vagy becsületét közvetlenül fenyegető súlyos fenyegetés kényszere alatt kötötte meg.

9 Melyek a házasság érvénytelenítésének jogkövetkezményei?

Az érvénytelenítés iránti kérelmet – a házassággal kapcsolatos hiba függvényében – a hibával érintett házastárs, az ügyész, a korábban megkötött házasságbeli házastárs, vagy pedig az ügyész és a házastárs nyújthatja be. A családjogi kódex 97. cikke kifejezetten és tételesen felsorolja az érvénytelenítési kereset megindítására jogosultakat és a kereset benyújtásának határidejét.

A házasság érvénytelenítésének jogkövetkezmenyei a házastársak személyi és vagyoni viszonyait, valamint a házastársak és gyermekeik kapcsolatát illetően megegyeznek a házasság felbontásának jogkövetkezmenyeivel. A házasság érvénytelenítése vonatkozásában a rosszhiszeműség a házasság felbontása tekintetében fennálló vétkességgel esik egy tekintet alá. Az érvénytelen házasságban fogant vagy született gyermek házasságon kívül született gyermeknek minősül, és tekintetében az apaság véelme érvényesül.

10 Létezik-e alternatív, bíróságon kívüli mód a házasság felbontásával kapcsolatos kérdések rendezésére?

A házasság bontás útján való megszüntetésének egyetlen módja kérelem vagy kereset benyújtása a bíróságra.

Ha a felek közvetítési eljárást kérnek, a bírósági eljárást felfüggesztik.

11 Hol nyújtsam be a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése iránti kérelmemet? Milyen formai követelményeket kell betartanom, és milyen iratokat kell csatolnom a kérelemhez?

Elsőfokú bírósággént a kerületi bíróság (*rayonen sad*) hatáskörébe tartozik a vétkességen alapuló bontás és az érvénytelenítés iránti kérelmek elbírálása. Ezek a bíróságok tárgyalják a házastársak megegyezésén alapuló bontás iránti kérelmeit is. A kérelmet az alperes lakóhelye szerinti bíróságon kell benyújtani. A bíróság az illetékességet nem köteles hivatalból ellenőrizni, de ha az alperes az ellenkérelem benyújtására nyitva álló határidőn belül illetékességi kifogást terjeszt elő, köteles az ügyet az illetékes bírósághoz áttenni.

Házassági ügyekben mulasztási ítélet nem hozható.

12 Igénybe vehetek-e költségmentességet az eljárás költségeinek fedezésére?

Az ügyben érintett felek a jogi segítségnyújtásra általában érvényes feltételek mellett kaphatnak jogi segítséget. Ezeket a feltételeket a jogi segítségnyújtásról szóló törvény (*Zakon za pravna pomošt*) tartalmazza.

13 Van-e lehetőség fellebbezésre a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában hozott határozat ellen?

A megegyezésen alapuló bontás ellen fellebbezésnek helye nincs.

Az érvénytelenség megállapítása vagy a házasság felbontása iránti kérelem alapján hozott határozat ellen annak kézbesítését követő két héten belül lehet a tartományi bírósághoz fellebbezést benyújtani. A házasság felbontásáról szóló határozat a vétkességet megállapító rész elleni fellebbezésre tekintet nélkül hatályos.

14 Mit kell tennem, ha a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában másik tagállam bírósága által kiadott határozatot szeretnék e tagállamban elismertetni?

Ebben az esetben a 2201/2003/EK tanácsi rendeletet kell alkalmazni, amelyet a Polgári Eljárásjogi Törvénykönyv (*Grazhdanski protsesualen kodeks*) 621. cikke hajtott végre. Az illetékes bíróság az ellenérdekű fél állandó lakóhelye szerint illetékes tartományi bíróság. Ha az ellenérdekű félnek a Bolgár Köztársaság területén állandó lakóhelye nincs, az illetékes bíróság az érdekelt fél tartózkodási helye szerint illetékes bíróság, amennyiben pedig az érdekelt fél a Bolgár Köztársaság területén nem rendelkezik tartózkodási hellyel, úgy az illetékes bíróság Szófia városi bírósága (*Sofiyiski gradski sad*).

15 Melyik bírósághoz kell fordulnom, ha a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában másik tagállam bírósága által kiadott határozat elismerését szeretném kifogásolni? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Ebben az esetben a 2201/2003/EK tanácsi rendeletet kell alkalmazni, amelyet a Polgári Eljárásjogi Törvénykönyv 622. és 623. cikke hajtott végre.

A határozat elismerését vitató fél fellebbezhet az elismerő végzés, vagy adott esetben a határozat végrehajtását elrendelő végzés ellen. A végzést másodfokon Szófia Fellebbviteli Bírósága (*Sofiyiski apelativen sad*) vizsgálja felül; utóbbi határozatának megsemmisítését a Legfelsőbb Semmítőszéktől lehet kérni.

16 Mely jogszabályokat alkalmazza a bíróság olyan házastársak közötti bontóperben, akik nem ebben a tagállamban élnek, vagy akiknek állampolgársága különböző?

A házasság érvénytelenítésére a házasságkötés helye szerinti jog irányadó.

A házastársak személyes jogviszonyaira a házastársak közös hazai joga irányadó. Ha a házastársak állampolgársága eltérő, személyes jogviszonyaikra azon állam joga irányadó, amelynek területén közös szokásos tartózkodási helyük van. Ennek hiányában jogviszonyukra azon állam joga irányadó, amellyel a két házastársnak a legszorosabb a kapcsolata.

A házastársak közötti vagyoni jogviszonyokat a személyes jogviszonyukra irányadó jog szabályozza.

Az azonos külföldi állampolgársággal rendelkező házastársak házasságának felbontására azon állam joga irányadó, amelynek a házasság felbontása iránti kérelem benyújtásának időpontjában állampolgárai. Az eltérő állampolgárságú házastársak házasságának felbontására azon állam joga irányadó, amelynek területén a házasság felbontása iránti kérelem benyújtásának időpontjában közös szokásos tartózkodási helyük van. Amennyiben a házastársaknak közös szokásos tartózkodási helyük nincsen, a bolgár jogot kell alkalmazni.

Utolsó frissítés: 24/11/2015

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.